

Brusel, 17. septembra 2010

Vážený pán
Štefan Harabin
Predseda Súdnej rady SR

Vážený pán Harabin,

Ako prezident Európskej siete súdnych rád (ENCJ) som bol poctený Vaším listom z 4. augusta 2010. Ospravedlňujem sa za oneskorenú odpoveď, ale skôr ako som odpovedal na Vaše otázky v súvislosti s navrhovanými zmenami Ústavy SR a Zákona o súdnej rade, som sa chcel poradiť s kolegami v ENCJ. To sa mi podarilo na stretnutí organizačného výboru 13. septembra 2010; členovia postupne videli koncept listu.

Všetci sme členmi súdnych mocí štátov v rámci EÚ a jej spoločného priestoru v oblasti súdnictva, kde sa rozhodnutia súdov každého štátu stávajú v iných štátoch EÚ čoraz ľahšie vymožiteľné. Avšak je to spoločný priestor súdnictva postavený na vzájomnej dôvere a istote. Preto je pre nás veľmi dôležité, aby súdna moc každého štátu fungovala spravodlivo, nestranne a nezávisle – tak, aby bola táto vzájomná dôvera a istota zachovaná.

Existujú určité všeobecné princípy, ktoré musí každý štát v súvislosti s pozíciou súdnictva brať do úvahy .

- (1) Nezávislosť každého sudcu v každom štáte je fundamentálnym právom; jej účelom je umožniť, aby sa o prípade každého jednotlivca rozhodovalo spravodlivo podľa zákona
- (2) Aby sudca každého štátu dospel k spravodlivému rozsudku, sudca
 - a. musí byť nezávislý od akéhokoľvek nevhodného vplyvu ktorejkoľvek osoby a predovšetkým od legislatívnej a exekatívnej moci štátu
 - b. užíva určité privilégia akými sú záruka/istota funkčného obdobia a stabilná úroveň odmeňovania (pozri odsek 7 a 6.1 Európskej charty o zákone pre sudcov).
- (3) Privilégia, ktoré sudca užíva, sú však ako také potrebné, len aby sudca mohol vykonávať svoje súdne funkcie; nie sú privilégiami pre jeho vlastný úžitok, ale pre sudcu, aby bol schopný plniť si svoje povinnosti voči občanom štátu a únie. V súlade s tým, zatiaľ čo by žiaden sudca nemal podliehať zodpovednosti za plnenie svojich povinností ako sudca, je veľmi ťažké zdôvodniť imunitu sudcu pred trestným stíhaním podľa bežného trestného zákona štátu, ak tieto zákony porušuje či už pri výkone funkcie alebo ako súkromná osoba. Vo väčšine štátov EÚ je preto situácia taká, že ak sudca porušuje trestný zákon, mal by byť stíhaný na podnet nezávislého prokurátora, pred všeobecnými súdmi štátu. Rozhodnutie trestne stíhať sudcu by mal vydať len funkčne starší prokurátor, ale súhlas súdu nie je predpokladom k tomuto stíhaniu.

- (4) Zabezpečenie nezávislosti každého sudcu si takisto vyžaduje súdnictvo, ktoré je inštitucionálne nezávislé od výkonnej a legislatívnej moci.
- (5) Inštitucionálna nezávislosť sa najlepšie dosahuje prostredníctvom súdnej rady, ktorá je riadne a samostatne financovaná a dokáže zabezpečiť, aby mal justičný systém dostatok financií a zdrojov a aby vydával kvalitné súdne rozhodnutia. Musí byť schopná zastávať vedúce postavenie pre justíciu: pozri *Budapeštiansku rezolúciu ENCJ* z mája 2008.
- (6) Ako je dobre známe, funkcie a kompetencie rád sú rozličné (pozri odsek 2 *Budapeštianskej rezolúcie* a odseky 41 – 47 *Stanoviska CCJE č. 10: Súdne rady v službách spoločnosti*, na príprave ktorých som sa podieľal ako jeden z expertov). Hoci všetky rozhodnutia súdnych rád musia byť zverejňované, transparentné a zdôvodnené, výkon niektorých funkcií môže byť vykonávaný verejne, zatiaľ čo niektoré musia byť vykonávané neverejne. Kde súdna rada zodpovedá za vymenovanie a kariérny postup, rokovania sa často vedú za zatvorenými dverami, hoci k rozhodnutiu sa musí dospieť spravodlivým procesom a musí byť transparentné, odôvodnené a zverejnené. V prípade disciplinárnych kompetencií súdnej rady je nutné, aby bol proces spravodlivý a rýchly, aby bol senát vybraný v transparentnom procese a bol nezávislý, aby rozhodnutia boli plne zdôvodnené a aby existovalo právo odvolať sa (pozri tiež odsek 5.1 a 1.4 *Európskej charty o zákone pre sudcov* a tiež odseky 62-64 *Stanoviska CCJE*). Ak je nevyhnutné prerušenie funkcie sudcu až do prijatia rozhodnutia disciplinárneho senátu, musí byť postup pozastavenia výkonu funkcie spravodlivý.
- (7) Ako je tiež známe, líši sa aj zloženie súdnych rád. V štátoch, kde je členstvo v súdnej rade prácou na plný úväzok, je sudca postavený mimo výkon svojej funkcie a nemôže preto zastávať post predsedu súdu. Avšak tam, kde členstvo v súdnej rade nefunguje na princípe práce na plný úväzok, súdne rady majú často za členov sudcov, ktorí sú predsedami súdov alebo vykonávajú ďalšie funkcie. Neexistuje žiadna všeobecná nezlučiteľnosť medzi členstvom v súdnej rade a predsedníctvom na súde.
- (8) Vedúce postavenie súdnictva musí vykonávať súdna rada spôsobom, ktorý rešpektuje individuálnu nezávislosť každého sudcu. Hoci je povinnosťou rady zabezpečiť, aby justícia fungovala efektívne a sudcovia pracovali na prípadoch horlivo, táto povinnosť neumožňuje, aby funkčne starší sudca alebo rada ovplyvňovala spôsob, akým individuálny sudca robí svoje rozhodnutia.
- (9) Nezávislosť každého individuálneho sudcu ako aj inštitucionálna nezávislosť súdnictva so sebou prináša povinnosť zodpovedania sa, ako ENCJ objasnila:
- a. sudca sa individuálne zodpovedá vysvetlením svojho rozhodnutia v zdôvodnenom verejnom rozsudku
 - b. súdna rada alebo iný orgán zabezpečujúci inštitucionálnu nezávislosť justície sa zodpovedá prostredníctvom transparentnosti rozhodovania a iným verejným vysvetľovaním svojich aktivít. ENCJ vo svojej *Budapeštianskej rezolúcii* v r. 2009 uviedla:

„Súdne rady alebo iné podobné nezávislé orgány by mali pri vykonávaní svojich povinností:

- (i) zabezpečiť transparentnosť v spôsobe, akým rada vykonáva svoje funkcie,
- (ii) poskytovať dostatočné informácie verejnosti a médiám s cieľom zabezpečiť správne vnímanie spravovania justície,
- (iii) pravidelne podávať správy o tom, ako plní svoje úlohy.

Zostavil som tieto všeobecné princípy po porade s kolegami v rade a Organizačnom výbore ENCJ, nakoľko verím, že sú nekontroverzné a reprezentujú základné princípy, na ktorých sa musí zakladať vzájomná dôvera a istota v rozvoji spoločného priestoru justície v rámci EÚ.

Dúfam, že Vám a Súdnej rade SR to bude k úžitku, avšak nemyslím si, že by bolo v súvislosti s navrhovanými zmenami ústavy a zákona o súdnej rade pre nás vhodné ísť ďalej do detailov.

So srdečným pozdravom,

John Thomas
Prezident ENCJ